

DOI: 10.20535/2522-1078.2021.1(9).240623

УДК 35.075: 808.51

Надходження до редакції: 07.03.2021

Прийняття до друку: 29.03.2021

Онкович Г. В.*д-р пед. наук, канд. філол. наук, професор,
м. Київ, Україна, onkan@ukr.net*

ORCID: 0000-0001-9493-9104

Онкович А. Д.*кандидат педагогічних наук, доцент,
onkan@ukr.net*

ORCID: 0000-0003-2241-3714

Onkovych G.*Dr. of Pedagogical, PhD of Philology, Professor,
Kyiv, Ukraine, onkan@ukr.net*

ORCID: 0000-0001-9493-9104

Onkovych A.*PhD of pedagogical sciences, Associate Professor,
onkan@ukr.net*

ORCID: 0000-0003-2241-3714

НОВІТНІ ЖАНРИ ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПІВ**LATEST GENRES OF PUBLIC SPEECHES**

У статті розглядаються поняття «презентація» і «вебінар» як новітні жанри публічних виступів. Аналіз джерел із журналістикознавства й літературознавства, жанрології та риторики засвідчує, що жанрова терміносистема активно поповнюється новими термінами і поняттями, котрі з'являються й у відносно нових вишівських курсах, наприклад, у курсі «Українська мова за професійним спрямуванням».

Поняття «презентація» відносно давно вживається в освітньому просторі, але докладно його як жанр публічного виступу не розглядали. У статті його розглянуто на конкретних прикладах із практики занять.

Новітні явища впевнено завойовують освітній та інформаційний простір. Сьогодні ми вперше (у контексті жанрової палітри публічних виступів) виокремлюємо поняття зі складником «вебінар»: вебінаросемінар (один), вебінароконференція (цикл тематичних вебінарів в один день), вебінаромарафон (цикл тематичних вебінарів упродовж кількох днів). Людина, яка веде вебінар, — вебінарист або вебінародидакт, його слухачі — вебінарослухачі. Технології розроблення і використання вебінарів та їх різновидів — вебінародидатика. Ці новітні форми освіти й самоосвіти потребують подальших спостережень, узагальнень і рекомендацій у багатьох аспектах, в тому числі — і як різновид публічних виступів.

Дослідники визнають, що поділ медіатекстів на жанри й жанрові групи має досить умовний характер, але наявність чітких жанрологічних уявлень є необхід-

ною умовою не тільки для авторської творчої самореалізації, а й для оволодіння споживачами медіапродукту різними методами та засобами осмислення й відображення дійсності.

Ми розглянули явища, наявні в публічному мовленні, і позначені поняттями презентація і вебінар. Нині це найбільш ефективні та популярні засоби дистанційного навчання. Зокрема, вебінари інноваційні, часто ініціюються і розробляються фахівцями-ентузіастами.

Ключові слова: термінознавство, жанрологія, новітні освітні технології, публічний виступ, презентація, вебінародидактика, медіадидактика вищої школи, медіаосвіта.

The articles consider the concepts of presentation and webinar as the latest genres of public speaking. Analysis of sources in journalism and literature, genre and rhetoric shows that genre terminology is actively supplemented by news of terms and concepts that appear in relatively new university courses, such as courses "Ukrainian language for professional purposes."

The concept of "presentation" has been present in the educational space for a relatively long time, but it was not considered in detail as a genre of public speaking. In the article it is presented on concrete examples from practice.

The latest phenomena are confidently conquering the educational and information space. Today, for the first time (in the context of the genre palette of public speeches) we single out the concept with the component "webinar": webinar (one), webinar conference (cycle of thematic webinars in one day), webinar marathon (cycle of thematic webinars for several days). The person who conducts the webinar is a webinarist or webinarian, his listeners are webinar listeners. Technologies for the development and use of webinars and their varieties — webinar. These new forms of education and self-education require further observations, generalizations and recommendations in many aspects, including as a kind of public speaking.

Researchers acknowledge that the division of media texts into genres and genre groups is quite conditional, but the presence of clear genre ideas is a necessary condition not only for the author's creative self-realization, but also for mastering media products by various methods and means of understanding and reflecting reality.

We have considered the phenomena present in public speech, and denoted by the concepts of presentation and webinar. Today it is the most effective and popular means of distance learning. In particular, webinars are innovative, often initiated and developed by enthusiasts.

Keywords: terminology, genre studies, latest educational technologies, public speech, presentation, webinarodidactics, media didactics of higher school, media education.

Вступ. Поняття «жанр» активно використовується в різних галузях. Жанровий різновид — «це конкретна складова жанру, що виявляється на основі врахування 1) своєрідності проблемно-тематичного ядра твору, 2) специфіки його естетичного пафосу або 3) способу організації життєвого матеріалу» [19]. Український дослідник І. Михайлин «жанр» визначає так: «Жанри — це комунікативні канали для певного роду інформації (...). Жанр — це змістовно-формальна єдність» [19, с. 217]. В. Здоровега жанром називає «усталений тип твору, що склався історично і відзначається особливим способом освоєння матеріалу, характеризується чіткими ознаками структури» [12, с. 143].

Будь-який жанр є поєднанням усталених, константних ознак зі змінними, варіативними. Їх складна взаємодія й забезпечує його функціонування та розвиток. У деяких дослідженнях акцентується на усталеності, стабільності, проте не відображено здатності жанрів до трансформацій, утворення модифікацій, хоча сьогодні це є найактуальнішою тенденцією жанрового процесу [5; 10; 17]. Як зазначають С. Белькова та С. Яцун [5], питання жанрології в журналістиці було й залишається актуальним. Свого часу над ним працювали й працюють наразі представники різних наукових шкіл журналістикознавства: Г. Вартанов, М. Василенко, О. Голік, В. Здоровега, М. Кім, Л. Кройчик, О. Маськова, Н. Мантуло, Г. Мельник, Д. Прилюк, А. Тепляшина, О. Тертичний, В. Ученова, Т. Хітрова, С. Шебеліст та ін.

Цінними для жанрознавства є напрацювання в галузі літературознавства з жанрових трансформацій та модифікацій, зокрема, праці Т. Бовсунівської, Н. Копистянської, Н. Тамарченка та ін. Про жанри красномовства — публічні виступи — ідеться у дослідженнях з риторики [9; 12; 18 та ін.].

Дослідники плідно аналізували жанри у різних галузях, акцентували увагу на їх трансформації, модифікації. Проте досліджень новітніх медіапродуктів з позицій жанрології наразі явно бракує. Дослідники не встигають за практикою. Проілюструємо це на прикладі новітніх жанрів публічних виступів.

Постановка завдання та методи дослідження. Жанровими різновидами публічного виступу традиційно вважаються доповідь (звітна, ділова, політична), промова (агітаційна, мітингова, ювілейна, судова), бесіда, лекція, репортаж, проповідь, повідомлення. До основних видів публічних виступів належать судове, академічне, освітнє, політичне, церковне, суспільно-побутове та діалогічне красномовство. **Мета**

статті — узагальнити жанри публічних виступів, привернути увагу до новітніх медіапродуктів, котрі розглядаємо як синтетичні жанри публічних виступів, і можливості їх використання в освітньому процесі. Цим обумовлена **актуальність нашого дослідження**, методологічну основу якого становлять загальнонаукові методи: аналіз, синтез, індуктивний та узагальнення. Методи аналізу, синтезу та індуктивний були використані під час роботи з науковими джерелами й дали змогу системно дослідити причини та наслідки використання новітніх медіажанрів у публічних виступах. За допомогою методу узагальнення визначено нові поняття-терміни, сформульовано висновки до статті та окреслено перспективи подальших досліджень у цій галузі.

Огляд джерел. Публічний виступ — це один з видів усного ділового спілкування. Дослідники виокремлюють основні жанри публічних виступів, залежно від змісту, призначення, способу проголошення та обставин спілкування. Зокрема. це: 1) громадсько-політичні промови (лекції на громадсько-політичні теми, виступи на мітингах, на виборах, звітні доповіді, політичні огляди); 2) академічні промови (наукові доповіді, навчальні лекції, наукові дискусії); 3) промови з нагоди урочистих зустрічей (ювілейні промови, вітання, тости). Кожен з перелічених видів має відповідне призначення, тобто певну мету — проінформувати, переконати чи створити настрій у відповідній аудиторії.

Різні форми публічних виступів виділяють дослідники з риторики. Про жанри красномовства — публічні виступи — йдеться у працях з риторичної культури, культури мовлення [9; 12; 14; 18].

Про визнання важливої ролі культури спілкування, ділового мовлення у формуванні особистості свідчить постійне звертання до цих питань науковців, педагогів, письменників, журналістів, громадських діячів (Б. Антоненко-Давидович, Н. Бабич, І. Вихованець, М. Дороніна, С. Єрмоленко, М. Зубков, М. Каган, Г. Кисіль, А. Коваль, І. Кочан, М. Лісовий, П. Мовчан, Н. Обозов, О. Пазяк, О. Пономарів, О. Сербенська, Л. Струганець, Є. Чак, С. Шевчук та ін.). У їхніх працях ідеться про мовну поведінку особистості, подаються рекомендації щодо правильного слововживання, використання мовних засобів відповідно до умов спілкування, засвоєння норм літературної мови тощо.

Виклад основного матеріалу. Проблема мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців різних галузей народного господарства, культури, охорони здоров'я, освіти не втрачає своєї актуальності. В останні роки це виокремилосся в окрему навчальну дисципліну «Українська мова за

професійним спрямуванням», в рамках якої наявні теми, присвячені риториці та публічному виступові. Відомо, що предметом вивчення сучасного красномовства (риторики) є загальні закономірності мовної поведінки, які виявляються в різних ситуаціях спілкування [13; 31]. Спостерігачі за розвитком цієї дисципліни відзначають, що залежно від змісту, призначення, форми чи способу виголошення, а також обставин публічний виступ (промова) поділяється на такі жанри, як *доповідь, промова, виступ, бесіда, лекція, репортаж*. Цей перелік ми зустрічаємо в багатьох публікаціях, присвячених різновидам публічних виступів. Останнім часом у деяких з них з'являється — як жанр публічного виступу — презентація, котра може бути представлена як окремий публічний виступ чи як наочність в інших його жанрах.

Ю. Маковецька-Гудзь зазначає, що в сучасній науці традиційно існує два трактування поняття «презентація». Перше — представлене дослідженнями зарубіжних учених. Згідно з ним, презентація розглядається, з одного боку, як публічний виступ перед широкою аудиторією і передбачає вміння переконувати та впливати на аудиторію, а з іншого — повідомлення, що містить нову ідею, її пояснення, свіжу інформацію, демонструє матеріал для подальшого обговорення та усвідомлення. Друге розуміння презентації представлене дослідженнями вітчизняних учених. Відповідно до нього, презентація — це набір мультимедійних слайдів, призначений для демонстрації за допомогою комп'ютера. Але такий підхід, на думку дослідниці, вже не є раціональним, оскільки на сьогодні презентації можна створювати не лише з динамічними ефектами, а й зі статично поданою інформацією. В останньому випадку презентація є простим представленням нової інформації [16].

Презентація — форма подання інформації як за допомогою різноманітних технічних засобів, так і без них. Різні її аспекти розглядали В. Батуніна [4], Г. Єлізаветіна [11], Д. Лазарєв [15], Ю. Полікарпова [29]. Завдання презентації — зробити так, щоб представлене в ній зацікавило аудиторію. Цього не досягти без запровадження сучасних медіаосвітніх технологій. Попередньо складається сценарій презентації, відповідно до якого добираються: комп'ютерна графіка, відеоряд, роздатковий матеріал, колірне і звукове оформлення та інші засоби. Ю. Маковецька-Гудзь виокремлює технології мультимедіа, котрі нині активно впроваджуються та використовуються в навчальному процесі і є складниками медіадидактики: «Одним з найбільш вживаних мультимедійних засобів у навчанні є мультимедійна презентація. Причин

такої популярності є кілька. З боку оратора мультимедіа-технології дозволяють керувати потоком інформації, тобто можуть бути інтерактивними та дають прямий доступ до інформації. Також презентація може стати своєрідним планом виступу, його логічною структурою» [16].

Головним у презентації є те, що розповідає доповідач, а зображення на екрані — лише допоміжний інструмент [8; 15]. Презентація як представлення чогось нового не обов'язково супроводжується мультимедійною інформацією. У такий спосіб вона широко використовується в сучасному діловому світі і сприймається як публічний виступ, рекламна демонстрація продукту чи товару, обговорення нової ідеї чи проєкту. Метою такої презентації є вплив на аудиторію та переконання її в достовірності та новизні запропонованої теми. Будь-який публічний виступ — це безпосередній контакт з аудиторією. Думка більшості дослідників: презентація вважається успішною, якщо вона викликає зацікавленість, стимулює бажання отримати більше інформації і спонукає до конкретних, прогнозованих дій. Як жанр публічного виступу — це не просто подання інформації в інтерактивному вигляді, а й конструктивний діалог з аудиторією, манера викладу, вплив на реципієнта та отримання зворотного зв'язку.

Розглядаючи презентацію як виступ перед аудиторією, важливо враховувати те, що аудиторія не тільки чує промову, а й бачить і відчуває її, і тому, щоб досягти мети, необхідно, щоб мовлення, окрім суджень, містило влучні вислови, яскраві образи, характерні епізоди. Промова без наочності втомлює слухача, погано запам'ятовується. Презентація — наочний жанр, може мати традиційну тричленну структуру (вступ, основна частина, висновки) або п'ятичленну: експозиція, вступ, основна частина та відступи, висновки та резюмування [4; 11; 20].

Про мовлене вище при опрацюванні теми «Публічний виступ» у курсі «Українська мова за професійним спрямванням» студенти дізнаються з навчальних матеріалів [31; 26]. Як практичне завдання вони готують відповідні матеріали (за вибором). Це може бути відеоролик власного виступу, презентація теми на занятті студентського наукового гуртка, ілюстраційний ряд промови за обраною темою. Наприклад, на засіданнях студентського наукового гуртка «Genius Loci» в Київському медичному університеті у поточному навчальному році передбачалось обговорити такі теми: «Традиції та культура моєї країни»; «Етичні норми та цінності медичної науки»; «Значення лікарської інтуїції в діагнозі»; «Відомі діячі античності в медицині»; «Пізнання себе і світу з ноонаук»;

«Сучасний погляд на медицину». На заняттях з української мови були представлені презентаційні виступи студентів за обраними темами, кращі з них було рекомендовано оголосити на засіданні гуртка. Деякі роботи студентів розміщено на сторінках «Медична блгодидактика», «Стоматологічна блгодидактика», «Фармацевтична блгодидактика» у фейсбуку [22; 25; 26].

Ще один приклад з нашої практики. В Україні щорічно 9 листопада святкують День української писемності та мови. Відповідний наказ Президента України про відзначення цього свята був підписаний 9 листопада 1997 року. Активно долучаються до відзначення цього Дня і студенти Київського медичного університету. Кафедра української та латинської мов традиційно проводить конкурс на кращу творчу роботу. Цього року через карантин змагання відбувалося в режимі онлайн. За умовами змагання, слід було записати і представити відеоролик на 1–2 хв з декламацією української або авторської поезії чи прози на тлі національних чи державних культурних надбань або на фоні власної світлини в національному одязі поруч з українськими культурними символами. Деякі з виступів було представлено у відеоформаті за адресою: <https://kmu.edu.ua/den-ukra%d1%97nsko%d1%97-pisemnosti-ta-movi/>. Як бачимо, такий жанр публічного виступу, як презентація успішно реалізується в різних формах навчально-виховного процесу сучасного вишу.

Засоби масової інформації давно наявні в освітньому процесі [23; 27; 30]. Технології їх використання зібрані «під парасолькою» поняття медіадидактика, тобто використання медіа з освітньою метою [1; 21]. З появою інтернету різноманітних медіатехнологій значно побільшало [20; 24]. Нині важко уявити сучасний освітній простір без вебінарів. Наразі це — популярні публічні виступи, сучасні форми донесення знань. У 2020 р. вони захопили інформаційний та освітній простір через ситуацію, що склалася у зв'язку з карантинними обмеженнями. Проте досліджень, де б їх розглядали як один із різновидів публічного виступу, годі й шукати. Прагнемо привернути увагу до цього питання. Вперше ми заявили про це на Міжнародному науково-практичному семінарі «Інновації та традиції у мовній підготовці студентів» у Харківському національному університеті будівництва і архітектури в грудні 2020 р.

З історії. Термін «вебінар» походить від двох слів «мережа» і «семінар», тобто вебінар — це семінар, котрий проходить в інтернеті. Такі

онлайн-заняття поділяються на власне вебінари, які передбачають двосторонню взаємодію тих, хто навчає, і тих, хто вчиться, веб-конференції і веб-касти, де один читає лекції, інші просто слухають і дивляться [2; 6; 7]. Як правило, на вебінарі комунікації проходять за такою схемою: мовець (назвемо його — вебінарист) через мікрофон і веб-камеру спілкується з аудиторією. Він може демонструвати таблиці, графіки, малюнки і презентації в цифровому форматі. Учасники слухають цей публічний виступ, спілкуються з вебінаристом та між собою в текстовому чаті. Крім цього, мовець відповідає на коментарі й запитання в режимі онлайн.

Вебінари проходять у різних форматах, адресовані різним аудиторіям, мають різну мету. Наявні інформаційні джерела зазначають, що «*вебінáр* (англ. *webinar*) — спосіб організації зустрічей онлайн, формат проведення семінарів, тренінгів та інших заходів за допомогою Інтернету». Цей неологізм утворено поєднанням слів *веб* (англ. *web* — мережа, павутина) — загальноприйняте позначення належності до комп'ютерної мережі та *се́минар* — інтерактивне навчальне заняття, в ході якого слухачі виступають з доповідями, ставлять запитання, беруть участь в обговоренні, дискутують. Відтак, *вебінар* (або *онлайн-се́минар*) — це форма проведення семінару, тренінгу засобами інтернет-технологій [6; 7; 28].

Сказане вище свідчить, що *вебінар* — це форма публічного виступу, який має синтетичний характер і зовсім інші чинники — на відміну від звичних лекцій, промов, доповідей тощо — котрі визначають його природу. Зауважимо, що це — ще й різновид інтернет-дидактики й виокремлюється як її складник під назвою *вебінародидактика* [22, с. 3]. Для організації вебінару використовуються різні технології. Дедалі більшого значення набувають вони й у дистанційній освіті.

Якщо простежити «історію» терміна, то «в перші роки після появи інтернету терміном «*веб-конференція*» часто називали гілку форуму або дошки оголошень. Пізніше термін набув значення спілкування саме в режимі реального часу [6]. Дослідники зазначали, що вебінари можуть бути спільними і включати в себе сеанси голосувань і опитувань — це забезпечує повну взаємодію між аудиторією та ведучим. У деяких випадках ведучий може говорити через телефон, коментуючи інформацію, що відображається на екрані, а слухачі можуть йому відповідати, переважно по телефону з гучномовцем. Вебінарам (за-лежно від провайдера) може бути властива функція анонімності або

«невидимості» користувачів, завдяки чому учасники однієї і тієї самої конференції могли не знати про присутність у мережі один одного.

Переваги і недоліки вебінарів виокремлені в дописі «Переваги і недоліки вебінарів» [28]. До прямої трансляції можна приєднатися в будь-який момент, його можна переглядати в зручний час, адже всі учасники отримують відеозапис. Пряма трансляція навчального *вебінар-семінару* має свої переваги — спілкування в чаті, яке часто досить цікаве і дає змогу зануритися в атмосферу інтерактиву. Кожен глядач може отримати сертифікат, котрий свідчить про підвищення кваліфікації, із зазначеною кількістю годин.

Останнім часом набули популярності тематичні *вебінароконференції*, які тривають упродовж дня з подальшим обговоренням. Чи не першими їх стали проводити «На урок», коли слухачам пропонувався цикл з 5–7 вебінарів на конкретну актуальну педагогічну тему з подальшим її обговоренням. Дійство тривало впродовж дня. Охочі могли одержати сертифікати, де йшлося про певну кількість годин підвищення кваліфікації. Ця новітня форма освіти і самоосвіти засобами новітніх медіаосвітніх технологій набула швидкого поширення. І тепер в Україні є кілька організацій («На Урок», «Освіторія», «Освіта України» та ін.), котрі успішно практикують вебінароконференції як засіб підвищення кваліфікації. Це явище потребує подальших спостережень, узагальнень і рекомендацій. Принаймні сьогодні ми виокремлюємо такі поняття зі складником «вебінар»: *вебінаросемінар* (один), *вебінароконференція* (кілька тематичних вебінарів в один день), *вебінаромарафон* (кілька тематичних вебінарів упродовж кількох днів). Людина, яка веде вебінар, — *вебінарист* або *вебінародидакт*, його слухачі — *вебінарослухачі*. Технології розроблення і використання вебінарів та їх різновидів — *вебінародидатика*.

Про *вебінаромарафон*. Улітку 2020 р. вперше пройшов щотижневий цикл вебінарів, об'єднаний ідеєю презентації новітніх методик і досягнень для викладачів мов як іноземних. Його зініціювала і провела грузинська професорка З. Адамія.

Серія суботніх вебінарів була представлена як *вебінаромарафон*. Кожен вебінар мав чітко виражений концепт, що дало нам підстави утвердитися у правильності актуалізації нового поняття «вебінародидактика» [3]. Цей проект, зініційований як Міжнародний проект міжнародної науково-освітньої організації філологів «Захід-Схід» ISPOP «Безкоштовний марафон вебінарів для філологів та викладачів».

У ньому взяли участь болгарські, грузинські, іспанські, німецькі, польські, російські, словацькі, угорські, українські, французькі філологи та викладачі, котрі навчають цих мов як іноземних. Вебінаромарафон тривав від 30 травня до 25 липня 2020 р. [2]. Мета проекту: використання дистанційних методів (вебінарів) для допомоги філологам, викладачам, молодим професіоналам, студентам, які навчають або вивчають іноземні мови для поповнення теоретичних та практичних знань і навичок, а також для вирішення проблеми подолання кордонів для професійного спілкування фахівців між країнами. У проекті брали участь університети: Цхум-Абхазька академія наук (Тбілісі, Грузія); Університет Грайфсвальд (Німеччина); Страсбурзький університет (Франція); Прешовський університет (Словаччина); Російський університет Дружби народів (Росія); Тбіліський державний університет (Грузія); Люблінський католицький університет Івана Павла II (Польща); Санкт-Петербурзький державний університет (Росія); Московський міський педагогічний університет (Росія); Харківський національний університет будівництва та архітектури (Україна); Київський медичний університет (Україна); Сухумський державний університет (Тбілісі, Грузія); Nurehaz вища школа (Угорщина); Хайфський університет (Ізраїль); Батумський державний університет (Грузія); Кутаїський державний університет (Грузія); Державний університет Іллі (Тбілісі, Грузія).

Перший етап проекту розпочався 30 травня 2020 р. і тривав по 25 липня цього ж року, що і дало підстави позначити дійство як вебінаромарафон. Щотижня проходили вебінари для філологів, які викладають англійську, німецьку, французьку, іспанську, грузинську, українську, російську мови як іноземні, 18 липня пройшов вебінар слов'янськими мовами зі слов'янської фразеології, 25 липня — з медіалінгвістики. На цих вебінарах було представлено останні досягнення в методиці викладання іноземних мов, міжкультурній дидактиці, лінгвістиці тексту й інших актуальних проблем навчання і виховання. У вебінаромарафоні взяли участь філологи, науковці, викладачі, вчителі шкіл, студенти. Марафон вебінарів проходив на платформі Zoom. Усі спікери і учасники отримали сертифікати. (Записи доступні для переглядів на сайті: www.ispop.ge, на сторінці у фейсбуці: ISPOP International Scientific-Pedagogical Organization of Philologists W-E <https://www.facebook.com/ispop.ge/> і на сторінці в ютубі: https://www.youtube.com/results?search_query=ispop).

Більшість виступів супроводжувалася мультимедійною презентацією, що свідчить про розвиток *мультимедіадидактики*, яку ми вважаємо складником *медіадидактики*. Підготовча робота до проведення вебінарів — це заздалегідь опрацьована вебінаристом розробка із заданою навчальною метою і завданнями, орієнтованими на цілком конкретні результати навчання, де демонстраційний матеріал має ілюстративний характер. Мовці з різних країн Європи зверталися у своїх виступах до різних видів навчальних презентацій, котрі, зокрема, наявні на майданчику <http://kukh.ho.ua/kurs/zao/lit/prez.pdf> [8]. Представимо їх, оскільки педагогічна презентація — це демонстрація навчальної інформації з метою досягнення педагогічного (навчального) ефекту за допомогою засобів візуалізації (телебачення, мультимедіа, тощо).

Висновки. Дослідники визнають, що поділ медіатекстів на жанри й жанрові групи має досить умовний характер, але наявність чітких жанрологічних уявлень є необхідною умовою не тільки для авторської творчої самореалізації, а й для оволодіння споживачами медіапродукту різними методами та засобами осмислення й відображення дійсності. Питання жанрології в журналістиці, літературознавстві, мистецтвознавстві, риторичі було й залишається актуальним. Бурхливий розвиток інформаційних комунікацій зумовив появу нових медіапродуктів, що спонукає до розвитку відповідної терміносистеми.

Ми розглянули явища, наявні в публічному мовленні, і позначені поняттями *презентація* і *вебінар*. Нині це найбільш ефективні та популярні засоби дистанційного навчання. Зокрема, вебінари інноваційні, часто ініціюються і розробляються фахівцями-ентузіастами. До їх проведення залучені установи та організації, котрі послуговуються різними платформами і майданчиками. Сьогодні вебінари стають найпопулярнішою формою дистанційного інтерактивного навчання не тільки серед освітян. Ця новітня форма освіти і самоосвіти потребує подальших спостережень, узагальнень і рекомендацій у багатьох аспектах, в тому числі — і як різновид публічного виступу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Anna Onkovich. Media Didactics in Higher Education: Oriented Media Education // Worldwide Commonalities and Challenges in Information Literacy Research and Practice, 2013. № 307. Springer. Cham. P. 282–287.

2. Адамія З. К., Онкович А. Д., Онкович Г. В. Вебінар як різновид публічного виступу // Інновації та традиції у мовній підготовці студентів : матеріали міжнародного науково-практичного семінару 8 грудня 2020 року. — Х. : Видавництво Іванченка І.С., 2020. — 276 с. — С. 7–11.
3. Адамія З. К., Онкович, Г. В. Вебінаромарафон у поширенні передового досвіду викладачів іноземних мов // XX міжн. наук. конф. імені В. В. Поканевича «Розвиток особистості студента — майбутнього фахівця»: Матеріали. Київ, 25 листопада 2020 року. К., 2020 — С. 25–27.
4. Батуніна В. П. Мультимедійна презентація як сучасний засіб навчання: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: www.slavdpu.dn.ua/fizmatzbirnyk/2010/p150-152.pdf . — Назва з екрану.
5. Белькова, С. В., Яцун С. М. Причини та наслідки жанрових трансформацій у сучасних друкованих ЗМІ (теоретичний аспект) // ISSN 2219-8741. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації, 2018 р., № 4 (36). — С. 28–37.
6. Вебінар як форма дистанційного інтерактивного навчання // <https://osvita.ua/vnz/43979/>.
7. Веб-семінари і вебінари: що це таке і як вони проходять // <https://webinar.ru/articles/webinari-chto-eto-takoe>.
8. Види навчальних презентацій // <http://kukh.ho.ua/kurs/zao/lit/prez.pdf>.
9. Герман В. Риторична культура вчителя в академічному просторі: навч. пос. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. 190 с.
10. Голік О. В. Взаємокореляція та взаємозбагачення жанрів: новітні тенденції розвитку журналістської творчості : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік. : 27.00.04. Київ : Київ. нац.ун-т імені Т. Шевченка, 2009. 20 с.
11. Елизаветина Т. М. Компьютерные презентации: от риторики до слайд-шоу. — М: Кудиц-образ, 2003. — 240 с.
12. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 3-тє вид. Львів : ПАІС, 2008. 276 с.
13. Коваль, Алла Петрівна. Культура ділового мовлення : Писемне та усне ділове спілкування : довідник / Алла Петрівна Коваль ;. — 3-тє вид. — Київ : Вища школа, видавництво при КДУ, 1982 . — 287 с.
14. Колотілова Н. А. Риторика: навчальний посібник. — Київ, Центр навчальної літератури, 2007. — 232 с.

15. Лазарев Д. Презентація: Лучше один раз увидеть! — М.: Альпина Паблишер, 2011. — С. 142. ISBN 978-5-9614-1445-5.
16. Маковецька-Гудзь Ю. А. Презентація як ефективний спосіб спілкування з аудиторією Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі. Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. — Ірпінь 2015. <http://www.ukr-slov.com.ua/nauka.php>
17. Мантуло Н. Б. Жанрологія як структурний дискурс: до питання дефініцій. Дні науки : зб. Тез доп. (Запоріжжя, 11–12 жовт. 2007 р.) : у 3 т. Запоріжжя : ГУ ЗІДМУ, 2007. Т. 2. С. 263–264
18. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: Навч. посіб. — 2-ге вид., стер. — К.: Вища шк., 2006. — 311 с.
19. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. — К.: Центр учбової літератури, 2011 — 496 с.
20. Онкович А. В. Інтернет-дидактика в обучении русскому языку как иностранному // Русский язык и литература в пространстве мировой культуры : мат-лы XIII Конгресса МАПРЯЛ, Гранада, Испания, 13–20 сент. 2015 г. СПб.: МАПРЯЛ, 2015. Т. 10. С.788–793.
21. Онкович А. В. Медиادیдактика // Materiały V Międzynarodowej Konferencji Naukowej «Język rosyjski w przestrzeni językowej i kulturowej Europy i świata: Człowiek. Świadomość. Komunikacja, Warszawa : [Изд-во Варшав. ун-та], 2012. С. 1013–1018.
22. Онкович Г.В. Медиادیдактика вищої школи у розвитку професійних компетентностей майбутніх фахівців // Український інформаційний простір, 2020. — 1(5). — С.179-196.
23. Онкович Г. В. Розвиток медиادیдактики вищої школи: український досвід // Обрії друкарства, 2020. — № 1(8). — С. 130–150.
24. Онкович Г. В., Адамія З. К., Онкович А. Д., Боголюбова М. М., Ляліна О. О. Нове в медіаосвіті: вебінаридідактика // Сучасні аспекти науки: II-ий том колективної монографії / за ред. Є. О. Романенка, І. В. Жукової. — Київ; Братислава: ФОП Кандиба Т. П., 2020. — С. 172–189.
25. Онкович Г. В., Боголюбова М. М., Ляліна О. О., Презентація як різновид публічного виступу при вивченні курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»// Інновації та традиції у мовній підготовці студентів: матеріали міжнародного науково-практичного семінару 8 грудня 2020 року. — Х. : Видавництво Іванченка І. С., 2020. — 276 с. ISBN 978-617-7879-59-5. — С. 152–155.

26. Онкович Г. В., Флегонтова Н. М., Ляліна О. О. Розвиток базових компетентностей студентів на заняттях з української мови як іноземної // Мова і спеціальність: актуальні проблеми навчання іноземців у закладі вищої освіти: збірник матеріалів III Міжнародної науково-методичної конференції, Харків 14–15 травня 2020 р. — Харків: ХНУРЕ, 2020. — 534 с.: Харків, ХНУРЕ, 2020. — С. 319–332.
27. Онкович Ганна. Засоби масової інформації у навчанні мови (українознавчий аспект) // Дивослово : Укр. мова й літ. в навч. закл., 1997. — № 5/6. — С. 19–24.
28. Переваги і недоліки вебінарів <https://etutorium.com.ua/blog/plus-i-minus-vebinarov> (Дата перегляду: 24.10.20)
29. Полікарпова Ю. Презентація як активний метод навчання / Ю. Полікарпова // Культура народів Причорномор'я. — 2012. — № 231. — С. 159–162.
30. Федоров А. В., Онкович А. В., Левицкая А. А. Тенденции развития светского и теологического медиаобразования в России и за рубежом. — Таганрог: Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та им. А. П. Чехова, 2013. — 308 с.
31. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням : Підручник. — 2-ге вид., виправ і доповнен. — К Алерта, 2011. — 696 с.

REFERENCE

1. Anna Onkovich. Media Didactics in Higher Education: Oriented Media Educationю Worldwide Commonalities and Challenges in Information Literacy Research and Practice, 2013. Vol. 307. Springer. Cham. pp. 282–287.
2. Adamiya Z.K., Onkovy`ch A. D., Onkovy`ch G. V. Vebinar yak riznovy`d publichnogo vy`stupu [Webinar as a kind of public speaking]. Innovaciyi ta trady`ciyi u movnij pidgotovci studentiv : materialy` mizhnarodnogo naukovo-prakty`chnogo seminaru 8 grudnya 2020 roku. Xarkiv : Vy`davny`ctvo Ivanchenka I.S., 2020. 276 p. pp. 7–11.
3. Adamiya Z.K., Onkovy`ch, G.V. Vebinaromarafon u poshy`renni [Webinar marathon in spreading the best practices of foreign language teachers]. peredovogo dosvidu vy`kladachiv inozemny`x mov XX mizhn. nauk. konf. imeni V.V. Pokanevy`cha «Rozvy`tok osoby`stosti studenta —

- majbutn`ogo faxivcya»: Materialy`. Ky`yiv, 25 ly`stopada 2020 roku. Ky`yiv, 2020. pp. 25–27.
4. Batunina V. P. Mul`ty`medijna prezentaciya yak suchasny`j zasib navchannya [Multimedia presentation as a modern means of learning]. URL: www.slavdpu.dn.ua/fizmatzbirnyk/2010/p150-152.pdf.
 5. Belkova, S.V., Yatsun S.M. (2018). Prychyny ta naslidky zhanrovyykh transformatsii u suchasnykh drukovanykh ZMI (teoretychnyi aspekt) [Causes and consequences of genre transformations in modern printed media (theoretical aspect)]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Sotsialni komunikatsii*, 4 (36), 28-37.
 6. Vebinar yak forma dystantsiinoho interaktyvnoho navchannya (2020) [Webinar as a form of distance interactive learning]. Retrieved August 1, 2020 from <https://osvita.ua/vnz/43979/>.
 7. Veb-seminary i vebinary: shcho tse take i yak vony prokhodiat (2020) [Webinars and Webinars: what is it and how they last]. Retrieved August 1, 2020 from <https://webinar.ru/articles/webinari-chto-eto-takoe>.
 8. Vydy navchalnykh prezentatsii (2020) [Types of educational presentations]. Retrieved August 1, 2020 from <http://kukh.ho.ua/kurs/zao/lit/prez.pdf>.
 9. Herman V. (2018). Rytorychna kultura vchytelia v akademichnomu prostori [Teacher's rhetorical culture in the academic space]. Sumy: Vyd-vo SumDPU im. A. S. Makarenka.
 10. Holik O. V. (2009). Vzaiemokoreliatsiia ta vzaiemozbahachennia zhanriv: novitni tendentsii rozvytku zhurnalistskoi tvorchosti : avtoref. dys. ... kand. nauk iz sots. komunik.: 27.00.04 [Mutual correlation and mutual enrichment of genres: the latest trends in the development of journalistic creativity]. PhD thesis. Kyiv: Kyiv. nats. un-t imeni T. Shevchenka.
 11. Elizavetina T. M. (2003). Kompyuternye prezentatsii: ot ritoriki do slayd-shou [Computer presentations: from rhetoric to slideshows]. Moskva: Kudits-obraz, 2003.
 12. Zdoroveha V. Y. (2008). Teoriia i metodyka zhurnalistskoi tvorchosti [Theory and methodology of journalistic creativity]. Lviv : PAIS, 2008.
 13. Koval, Alla Petrivna (1982). Kultura dilovoho movlennia: Pysemne ta usne dilove spilkuвання [Culture of business communication: Written and oral business communication]. Kyiv: Vyshcha shkola, vydavnytstvo pry KDU.

14. Kolotilova N.A. (2007). Rytoryka [Rhetoric]. Kyiv, Tsentr navchalnoi literatury.
15. Lazarev D. (2011). Prezentatsyia: Luchshe odyn raz uvydet! [Presentation: Better to see once!]. Moskow: Alpyna Pablysher.
16. Makovetska-Hudz Yu.A. (2015). Prezentatsiia yak efektyvnyi sposib spilkuvannia z audytoriiieu [Presenting as an effective way to communicate with your audience]. In *Ukrainska mova ta kultura v suchasnomu humanitarnomu chasoprostori*. Zbirnyk materialiv vseukrainskoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii. Irpin. Retrieved August 1, 2020 from <http://www.ukr-slov.com.ua/nauka.php>
17. Mantulo N. B. (2007). Zhanrolohiia yak strukturnyi diskurs: do pytannia definitsii [Genreology as a structural discourse: to the question of definitions]. In *Dni nauky: zb. ez dop. (Zaporizhzhia, 11–12 zhovt. 2007 r.)* (pp. 263–264). Zaporizhzhia: HU ZIDMU, T. 2.
18. Matsko L. I., Matsko O. M. (2006). Rytoryka [Rhetoric]. Kyiv: Vyshcha shkola.
19. Mykhailyn I. L. (2011). Osnovy zhurnalistyky [Basics of journalism]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury.
20. Onkovich A. V. (2015). Internet-didaktika v obuchenii russkomu yazyku kak inostrannomu [Internet didactics in teaching Russian as a foreign language]. In *Russkiy yazyk i literatura v prostranstve mirovoy kultury: mat-lyi XIII Kongressa MAPRYaL (Granada, Ispaniya, 13–20 sent. 2015 g.)* (pp. 788–793). Saint Petersburg: MAPRYaL, T. 10.
21. Onkovich A. V. (2012). Mediadidaktika [Media didactics]. In *Materiały V Międzynarodowej Konferencji Naukowej «Język rosyjski w przestrzeni językowej i kulturowej Europy i świata: Człowiek. Świadomość. Komunikacja, Warszawa* (pp. 1013–1018).
22. Onkovich H. V. (2020). Mediadydaktyka vyshchoi shkoly u rozvytku profesiinykh kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv [Mediadidactics of higher education in the development of professional competencies of future specialists]. *Ukrainskyi informatsiinyi prostir*, 1(5), 179–196.
23. Onkovich H.V. (2020). Rozvytok mediadydaktyky vyshchoi shkoly: ukrainskyi dosvid [Development of media production of higher education: Ukrainian experience]. *Obrii drukarstva*, 1(8), 130-150.
24. Onkovich H. V., Adamiia Z. K., Onkovych A. D., Boholiubova M. M., Lialina O. O. (2020). Nove v mediaosviti: vebinarodydaktyka [New

- in the media education: webinarodydactics]. In Ye. O. Romanenko, I. V. Zhukova (Eds.). *Suchasni aspekty nauky: II-yi tom kolektyvnoi monohrafii*. (pp. 172–189). Kyiv; Bratislava: FOP Kandyba T. P.
25. Onkovich H. V., Boholiubova M. M., Lialina O. O. (2020). *Prezentatsiia yak riznovyd publichnoho vystupu pry vyvchenni kursu «Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam» [Presentation as a kind of public speech when studying the course “Ukrainian language in professional direction”]*. In *Innovatsii ta tradytsii u movnii pidhotovtsi studentiv: materialy mizhnarodnoho naukovo-praktychnoho seminaru (Kharkiv, 8 hrudnia 2020 roku)*. (pp. 152–155). Kharkiv: Vydavnytstvo Ivanchenka I.S.
 26. Onkovich H. V., Flehontova N. M., Lialina O. O. (2020). *Rozvytok bazovykh kompetentnosti studentiv na zaniattiakh z ukrainskoi movy yak inozemnoi [Development of basic competencies of students in Ukrainian language classes as a foreign language]*. In *Mova i spetsialnist: aktualni problemy navchannia inozemtsiv u zakladi vyshchoi osvity: zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii (Kharkiv 14–15 travnia 2020 r.)*. (pp. 319–332). Kharkiv: KhNURE.
 27. Onkovich Hanna (1997). *Zasoby masovoi informatsii u navchanni movy (ukrainoznavchyi aspekt) [Mass media in language learning (Ukrainian studies aspect)]*. *Dyvoslovo : Ukr. mova y lit. v navch. zakl.*, 5/6, 19–24.
 28. *Perevahy i nedoliky vebinariv (2020) [Advantages and disadvantages of webinars]*. Retrieved October 24, 2020 from <https://etorium.com.ua/blog/plus-i-minus-vebinarov>
 29. Polikarpova Yu. (2012). *Prezentatsiia yak aktyvnyi metod navchannia [Presentation as an active learning method]*. *Kultura narodov Prychernomoria*, 231, 159–162.
 30. Fedorov A. V., Onkovich A. V., Levitskaya A. A. (2013). *Tendantsii razvitiya svetskogo i teologicheskogo mediaobrazovaniya v Rossii i za rubezhom [The trend of mass and theological media in Russia and 10 years behind the boundary]*. Taganrog: Izd-vo Taganrog. gos. ped. in-ta im. A.P.Chehova.
 31. Shevchuk S. V., Klymenko I. V. (2011). *Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam [Ukrainian language in professional direction]*. Kyiv: Alerta.